herpy

AGAMER

Mwanza Flat-headed Agama

Agama mwanzae

Agama mwanzae er en dagaktiv klippeagam fra savanne og halvørken i Østafrika. Den dominerende han har mørkeblå krop og rødt eller violet hoved, hals og skuldre. Arten er hurtig, klatrer godt og skal have et rummeligt, tørt terrarie med en meget varm solplads og kraftig UVB.

Familie: Agamidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-23 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken, savanne og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Hotspot	**40-45 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**20-40 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**5-7 æg**
Inkubation	**60-90 dage** ved 26-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Agama mwanzae er en mellemstor, fladhovedet klippeagam. Den dominerende han har en mørkeblå krop og rødt eller violet hoved, hals og skuldre; hunnen er brun og svær at skelne fra hunner af andre agamer. Hannens farver forsvinder, når han er stresset, kold eller underlegen, og han ligner da en hun. Det er hannens farver, der har gjort arten populær som terrariedyr.

Voksne dyr bliver 15-23 cm inklusive hale.

Arten blev beskrevet i 1923 som en varietet af *Agama lionotus*, har senere været ført som underart af *Agama agama* og *Agama planiceps* og har været regnet som selvstændig art siden 1991. Den forveksles ofte med *Agama agama*.

A. mwanzae er hurtig og vagtsom og et dyr at se på, ikke at tage op. Den kan vænnes til kortvarig håndtering, men søger ikke kontakt. Den kan blive op til 15 år.

Udbredelse og levested

Agama mwanzae lever i Østafrika: i Tanzania, Kenya og Rwanda. Typelokaliteten er Shanwa ved Mwanza ved Victoriasøen i det nordvestlige Tanzania, og arten ses bl.a. i Serengeti og Masai Mara.

> **Oprindelig udbredelse:** Tanzania, Kenya og Rwanda.

LEVESTED

Agama mwanzae lever i savanne og halvørken, hvor den soler sig i middagsvarmen på klipper og kopjes, de klippeøer af granit, der rejser sig fra sletten. Klipperne giver udsigt og sprækker at flygte ind i.

Arten er dagaktiv og lever i grupper med en dominerende, meget territorial han og flere hunner, ofte omkring fem. Underlegne hanner har afdæmpede farver. Når hannen bejler til en hun, nikker og svinger han med hovedet.

Pasning

TERRARIET

Agama mwanzae holdes og formeres i fangenskab, men pasningen er kun sparsomt beskrevet. Tallene for avl er lånt fra den nært beslægtede *Agama agama*.

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 90 × 60 × 60 cm (længde × bredde × højde). En han med to hunner skal have mindst 120 × 60 × 60 cm. Arten klatrer godt på sten og lodrette flader, så terrariet skal have klippeopbygninger, der når op i højden, men gulvarealet er det vigtigste.

Brug en 5-8 cm dyb bund af sand blandet med lidt jord. Indret med skiferplader, flade sten og kork, så dyret kan klatre op og holde udkig og har gemmesteder i flere temperaturzoner. Alt skal stå fast. Låget skal give god ventilation og kunne låses, for dyret er hurtigt. Fjern uspiste insekter, inden lyset slukkes.

TEMPERATUR

Agama mwanzae skal have en tydelig gradient. Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 40-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Den varme ende af terrariet skal være 30-35 °C og den kølige ende omkring 28 °C. Brug en halogenspot over en flad sten eller skiferplade, og sæt termostat på alle varmekilder.

Om natten slukkes lamperne, og temperaturen må falde til 20-24 °C. Er rummet koldere, bruges et keramisk varmelegeme på termostat, som ikke lyser. For lave temperaturer giver dårlig fordøjelse og luftvejsinfektioner, og hannen mister sine farver.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 20-40 %. Stil altid en lav, stabil skål med frisk vand i terrariet, og skift vandet dagligt, for arten drikker meget. Forstøv væggene let en eller to gange om ugen, så dyret også kan drikke dråber. For tør luft giver problemer med hudskiftet, især på tæer og halespids; et hjørne med fugtig bund hjælper ved hudskifte.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Agama mwanzae er dagaktiv og soler sig meget, så den skal have kraftigt lys og UVB svarende til Ferguson-zone 3. Brug et T5 HO-rør på 10-12 % i en reflekterende armatur over solpladsen og den varme halvdel af terrariet. Afstanden fra rør til solplads afhænger af lampe og net; kontrollér med en UV-måler. Den kølige ende skal have skygge.

Hold 12 timers lys om dagen styret af et tænd-sluk-ur. UVB-rør mister effekten længe før lyset svækkes synligt, så skift dem efter producentens anvisning, som regel hver 12. måned.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Agama mwanzae er insektæder. Giv en varieret kost af godt fodrede insekter: kakerlakker og fårekyllinger som hovedfoder og melorme og supermelorme i mindre mængder. Fede insekter som voksmøllarver er kun til godbidder. Insekterne må højst være så store som afstanden mellem dyrets øjne.

Unger fodres dagligt, voksne tre gange om ugen, så de ikke bliver fede. Støv insekterne med kalk uden D3 ved hver fodring, når UVB-lyset er i orden, og giv et vitaminpræparat med D3 hver anden uge. Lidt grønt som mælkebøtteblade kan tilbydes.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Agama mwanzae er hurtig, vagtsom og territorial. To hanner må aldrig holdes sammen, for de kæmper og giver hinanden alvorlige skader. En han kan holdes med en eller to hunner i et stort terrarie med mange gemmesteder, så hunnerne kan undgå ham. En han, der kan se en anden han, kan miste farverne og holde op med at æde.

Arten kan vænnes til kortvarig, rolig håndtering, men søger ikke kontakt, og den er så hurtig, at den let undslipper. Tag aldrig dyret i halen: agamer kan ikke smide halen, og en skadet hale vokser ikke ud igen. Et dyr med gode gemmesteder og klatresten er roligere og viser flere farver.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen af *Agama mwanzae* har blå krop og rødt eller violet hoved, mens hunnen er brun. Kønnet er let at se på voksne dyr, sværere på unger. Alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten; hos *Agama agama* er hunnerne kønsmodne efter 14-18 måneder og hannerne efter omkring to år. Sæt først en hun i avl, når hun er fuldvoksen og i god kondition.

PARRING

Hannen nikker og svinger med hovedet for at bejle til hunnen. Sæt hannen til hunnerne i et stort terrarie med mange gemmesteder, så hunnerne kan undgå ham, og hold øje med dem: skil dyrene, hvis en hun får sår eller holder op med at æde. Avlen lykkes med vekslende held.

ÆGLÆGNING OG KULD

En hun med æg bliver tydeligt rundere. Giv hende en æglægningskasse med 10-15 cm let fugtigt sand eller kokosfiber, hvor hun kan grave. Kuldstørrelsen er ikke dokumenteret for arten; hos *Agama agama* er den 5-7 æg. Uden et egnet sted kan hunnen holde æggene tilbage, og det kan blive livstruende. Giv hende rigeligt foder og kalk før og efter æglægningen, og hold hende gerne adskilt fra hannen, mens hun har æg.

INKUBATION

Tag æggene forsigtigt op uden at vende dem, og læg dem i let fugtig vermiculit i en rugemaskine. Ved omkring 29 °C klækker de efter 2-3 måneder (60-90 dage). Hos *Agama agama* bestemmer rugetemperaturen kønnet: 29 °C giver hanner og 26-27 °C hunner. Om det samme gælder for *A. mwanzae*, er ikke dokumenteret, men hold temperaturen stabil.

OPDRÆT AF UNGER

Hold ungerne adskilt fra de voksne i et terrarie med samme indretning, mange gemmesteder og UVB. Fodr dagligt med små insekter støvet med kalk. Skil hannerne fra hinanden i tide, for de bliver territoriale.

Sundhed og typiske fejl

De fleste sygdomme hos *Agama mwanzae* skyldes fejl i pasningen. Typiske problemer er:

- Knogleskørhed (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB og kalk. Tegnene er rystelser, bløde knogler og misdannede kæber.
- Hudskifteproblemer ved for tør luft, især på tæer og halespids.
- Luftvejsinfektion ved for lav temperatur: hvæsende vejrtrækning, slim ved næseborene og åben mund.
- Fedme ved for mange fede insekter og for lidt bevægelse.
- Indvoldsorm, mider og andre parasitter. Vildfangne dyr har ofte mange, så hold nye dyr i karantæne, og få en afføringsprøve undersøgt.

Et sundt dyr har klare øjne, fyldig hale og glat hud og æder villigt. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke æder eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.